

Viite: Sähköpostitse saapunut asiantuntijapyyntö 9.11.2021, kuulemistilaisuus eduskunnan hallintovaliokunta 17.11.2021 kello 12.

HE 122/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain ja henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa annetun lain 3 ja 5 §:n muuttamisesta.

Teknologiateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa.

Tiivistelmä lausuntomme pääviesteistä:

- Pidämme ehdotettuja säädösmuutoksia välttämättöminä, jotta elinkeinoelämän odottama pitkäaikainen viisumi mahdollistuu ja kohderyhmien maahanpääsyä saadaan nopeutettua.
- Ehdotettu pitkäaikainen viisumi on merkittävä signaali työntäjille kv-rekrytointien hitaisiin lupaprosesseihin puuttumisesta.
- Ehdotettu viisumi auttaa saamaan nopeutetusti erityisosaaajat tuottaviin töihin, tukee kansainvälisten yritysten henkilöstön sisäisiä siirtoja sekä vähentää riskiä osajien rekrytoitumisesta kilpaileviin maihin.
- Säädökset on saatettava voimaan, vaikka samaan aikaan tiedossa on viisumin kohderyhmien laajennustarpeita.
- Kansallista viisumimallia tulee jatkokehittää siten, että viisumin toimii aitona ja omana nopeutettuna maahantulon väylänä. Viisumin tulisi mahdollistaa osajan maahantulo jo oleskelulupaprosessin ollessa sähköisesti vireillä tai henkilö voisi jättää varsinaisen oleskelulupahakemuksen Suomeen saapumisen jälkeen viisumin voimassaoloaikana.
- Ehdotettu viisumi ei yksistään ratkaise hitaita lupaprosesseja vaan tarvitaan lähetystöjen palveluprosessien, ulkoisen palveluntarjoajaverkoston sekä asettautumisen viranomaispalvelujen kehittämistä esimerkiksi mahdollistamalla sähköinen tunnistautuminen. Lisäksi pidemmällä aikavälillä tarvitaan koko ulkomaalaislainsäädännön kokonaisuudistusta.

Lausuntomme

Teknologiateollisuus ry pitää ehdotettuja säädösmuutoksia välttämättöminä ja niiden mahdollistamaa pitkäaikaista viisumia odotettuna ratkaisuna nopeuttaa erityisosaajien ja kasvuyrittäjien maahanpääsyä.

Suomen menestymisen mahdollisuudet löytyvät digivihreästä kasvusta ja vientiteollisuuden tuottavuuden myönteisestä kehityksestä. Tuottavuuden kasvu on mahdollista kolmella keinolla: panostamalla tutkimukseen ja kehitykseen, lisäämällä koulutusta ja nostamalla osaamisen tasoa sekä kansainvälisten osaajien sujuvalla maahanmuutolla. Tuoreen Teknologiateollisuuden selvityksen mukaan ala tarvitsee yli 13 000 uutta osaajaa vuosittain ja 87 % yrityksistä on kiinnostuneita palkkaamaan kv-osaajia neljän vuoden kuluessa. Nykyiset hitaat ja ruuhkautuneet lupaprosessit toimivat kuitenkin työhön johtavan maahanmuuton esteenä.

Ehdotettu pitkäaikaisen viisumin mahdollistama maahantulon nopeutus (7-14 päivää) on pienehkö helpotus, mutta tärkeä signaali ongelmiin tarttumisesta osaajapulan kanssa kamppailevalle elinkeinoelämälle. Yrityksen näkökulmasta jokainen päivä, joka viivästyttää uuden osaajan töiden aloittamista, on poissa tuottavasta työstä ja tuottaa kustannuksia. Pahimmillaan kv-osaajat voivat maahantulon viivästymisen seurauksena rekrytoitua toiseen maahan, jolloin yrityksen rahalliset panostukset kv-rekrytointiin ovat olleet turhia. Viisumi voikin auttaa rekrytointien kotiuttamisessa ja toimia vetovoimaa edistävänä lisänä, kun samasta erityisosaajasta kilpailee useampi kohdema.

Kuten säädösmuutosten perustelumuistiossa todetaan, ei ehdotus tule itsessään lisäämään merkittäväsi maahan tulevien erityisosaajien tai kasvuyrittäjien määrää. On kuitenkin erittäin tärkeää, että nopeutettua maahantulon mahdollisuutta voidaan käyttää esimerkiksi sujuvoittamaan globaaleilla markkinoilla toimivien yritysten henkilöstön uramahdollisuuksia ja ns. sisäistä kiertoa. Erityisen merkitykselliseksi nopeutus on tilanteissa, joissa esimerkiksi terveysteknologian uusien innovaatioiden loppuunsaattaminen tai tuotannon käynnistäminen edellyttävät erityisosaajan pikaista maahan pääsyä.

Ehdotettujen säädösmuutosten toimeenpano ei saa hidastua mahdollisten kohderyhmien laajentamisen vuoksi

Sanna Marinin hallitusohjelmassa on etsitty ministeriöiden yhteistyönä ratkaisuja tutkijoiden ja opiskelijoiden maahantulon vauhdittamiseksi. Opetusministeriö on tehnyt korkeakoujen

kanssa tavoitesopimukset, joissa kansainvälisten opiskelijoiden määriä tullaan lisäämään. Luontevana jatkona syksyn 2021 budjettiriihessä hallitus ilmoitti sitoutuneensa selvittämään ja mahdollisesti laajentamaan pitkäkestoisen viisumin (D-viisumin) käyttöönottoa jo tällä hallituskaudella tutkijoihin ja opiskelijoihin sekä heidän perheenjäseniinsä.

Viime aikoina keskustelu julkisuudessa on lisääntynyt työhakuviisumin luomisesta (EVA). Myös Valtionvarainministeriön asettama teknologianeuvottelukunta paikansi useita muitakin viisumitarpeita kuten tarpeen muun muassa Digital Nomad-mallille (lupa digitaalista etättyötä tekeväälle osaaajalle muuttaa Suomeen vuodeksi ja tehdä laillisesti töitä nykyiselle työnantajalleen), viisumitarpeen ulkomaisille etättyöläisille (Suomessa etättyötä tekeville teknologiaosaajille ja heidän perheilleen, ilman että ulkomainen työnantaja perustaa Suomeen tytäryhtiön) sekä Investor-viisumin (ulkomaisille sijoittajille ja heidän perheilleen).

Onkin tärkeää, että pitkäkestoisen viisumin kohderyhmien laajentamistarkastelu käynnistetään. Teknologiateollisuus kuitenkin pitää tärkeänä, että nyt ehdotettavat säädösmuutokset saatetaan nopeasti voimaan laajennuskeskusteluista riippumatta. Viisumin jatkokehittämisen näkökulmasta on hyödyllistä, että uuden viisumin käyttöönotosta, volyymistä ja todellisista nopeutusvaikutuksista saadaan kokemuksia. Tämä menettely tukee myös mahdollisten myöhemmin tulevien laajennusten osuvaa toteutusta.

Viisumia jatkossa kehitettävä aidoksi nopeutetun maahantulon väyläksi

Säädösmuutoksen päämäärät ovat oikeita, mutta itsessään ehdotettu viisumimalli on työelämän näkökulmasta riittämätön. Ehdotuksella ei uudisteta tai ratkaista nykyisin hidasta ja lähetystöjen ruuhkautunutta oleskelulupaprosessia. Ehdotuksessa tyydytään rakentamaan nykyisen lupaprosessin rinnalle viisumilinja, jonka ainoa lisähyöty olisi, että fyysisistä oleskelulupakorttia ei enää tarvitsisi odotella lähtömaassa.

Teknologiateollisuus pitää välttämättömänä, että nyt viisumin jatkotyöskentelyssä lainsäädäntöä tarkistetaan siten, että viisumin myöntämismenettely on oma nopeutettu maahantulon väylä. Viisumin tulisi mahdollistaa erityisosaajan maahantulo jo oleskelulupaprosessin ollessa sähköisesti vireillä tai henkilö voisi jättää varsinaisen oleskelulupahakemuksen Suomeen saapumisen jälkeen viisumin voimassaoloaikana. Tällä ratkaisulla kansallisen viisumin potentiaali nopeana maahantuloreittinä tulisi aidosti otettua myös Suomessa käyttöön. Tällainen käytäntö on esimerkiksi Saksan Schengen säädösten mukaisessa viisumijärjestelmässä.

Ulkomaalaislainsäädännön kokonaisuudistus on välttämätön. Lisäksi tarvitaan toimia lähetystöjen palveluprosessien tehostamiseksi, ulkoistetun palveluverkoston laajentamiseksi sekä suomessa tapahtuvien viranomaispalvelujen kehittämiseksi. Eräs ratkaisu nopeuttaa kv-osaajien asiointiprosessia on mahdollistaa asiakkaiden sähköinen tunnistautuminen prosessin erivaiheissa.

Viisumin toimeenpano ratkaisee kuinka hyviä tuloksia on odotettavissa

Nyt ehdotettu pitkäaikainen viisumi on rakennettu erityisesti hallituksen toteuttaman Talent Boost-toimenpidekokonaisuuden pilottien ja tavoitteiden toteuttamisen tarpeisiin. Vaikkakin hankkeen tavoitteet (fast track) ovat äärimmäisen tärkeitä ja tervetulleet, niin huolena on, ettei toteutus hakijavolyymien kasvaessa jää käytännöksi. Jotta aitoa ja pysyvää nopeutusta maahantulon prosessissa saadaan, niin kaikissa prosessin vaiheissa tulee varmistaa viranomaisten resurssien riittävyys ja se, ettei palvelutaso/prosessin kesto muilla kohderyhmillä romahda. Jotta ehdotettu uusi viisumi ei lisää entuudestaan kuormittuneiden lupapalvelujen ruuhkaa, hakuprosessin tulee olla mahdollisimman kevyt eli esimerkiksi vain lisärästi nykyisen oleskelulupahakemuksen yhteydessä (rasti ruutuun, kun haluan hakea viisumia).

Lisätiedot:

Milka Kortet – Johtava asiantuntija, Työ, osaaminen ja innovaatiot.
sähköposti: milka.kortet@teknologiateollisuus.fi
p. 050 569 7856